

3

doctrină de actualitate

Ofițerul de conformitate

*Oana Raluca Bănățeanu**

Abstract

Compliance officers implement or adapt a compliance program strating from the risk profile of the company and the operational realties. In the current economic context and especially in the companies operating across several countries, the assurance of compliance is not limited to the applicable normative acts, it is extended to its own internal regulations and to the voluntary standards assumed on the industry level. The compliance officer has a complex profile. He/she is, among other things, a trusted advisor for all the employees of an organization, a communicator, a trainer and an investigator.

Keywords: compliance officer; integrity; compliance program; compliance; prevent; detect; risk

* Ofițer de conformitate, Servier Pharma.

Rezumat

Ofițerii de conformitate sunt cei care implementează sau adaptează un program de conformitate potrivit profilului de risc al companiei și în acord cu specificul activității. În contextul economic actual și în special în companiile care își desfășoară activitatea pe teritoriile mai multor țări, asigurarea conformității nu este limitată la actele normative aplicabile, ci este extinsă la propriile reglementări interne și la standardele voluntar asumate la nivel de industrie. Ofițerul de conformitate are un profil complex. Este, printre altele, un consultant de încredere pentru toți angajații unei organizații, un comunicator, un instructor poate și un investigator.

Cuvinte-cheie: ofițer de conformitate; integritate; program de conformitate; conformitate; prevenire; detectare; risc

1. Ce face ofițerul de conformitate?

Din punct de vedere funcțional, găsim „ofițerul de conformitate” cu precădere în organigrama companiilor din mediul privat și în cele mai diverse sectoare de activitate. Cu toate acestea, apreciem că există în acest moment doar două standarde ocupaționale, conform datelor publicate de Autoritatea Națională pentru Calificări, care încearcă să creioneze această relativ nouă calificare profesională. Primul standard ocupațional, intitulat „Ofițer de conformitate”¹ (COR 241516), este inițiat de Institutul Bancar Român și acoperă activități specifice sectorului activități financiare, bancare și de asigurări. Al doilea standard ocupațional și cel mai recent este cel al „Responsabilului cu protecția datelor cu caracter personal”² (COR 242231), este inițiat de către Pricewaterhouse Coopers Audit SRL și derivă din prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date.

Ambele standarde ocupaționale răspund unor nevoi specifice izvorâte din obligații legale la care organizațiile trebuie să asigure conformarea. Totuși, în contextul economic actual și în special în companiile care își desfășoară activitatea pe teritoriile mai multor țări, asigurarea conformității nu este limitată la actele

¹ A se accesa http://site.anc.edu.ro/lista_so.

² A se accesa http://www.anc.edu.ro/uploads/SO/Responsabil_cu_protectia_datelor_cu_protection_datelor.pdf.

normative aplicabile, ci este extinsă la propriile reglementări interne și la standardele voluntar asumate la nivel de industrie.

În funcție de sectorul de activitate, ariile de interes pentru ofițerul de conformitate pot fi: prevenirea faptelor de corupție, conformarea cu legislația privind concurența, prevenirea spălării banilor, sancțiuni internaționale, protecția datelor cu caracter personal, drepturile omului, controlul exporturilor, conformitate tehnică ș.a. Ofițerii de conformitate sunt cei care implementează sau adaptează un program de conformitate potrivit profilului de risc al companiei și în acord cu specificul activității.

În practică, nevoile de conformare diferă extrem de mult într-o unitate de producție în comparație cu o instituție financiară³. Așa cum nu există reguli stricte cu privire la modul în care un program de conformitate trebuie să fie construit, astfel încât să fie eficient, la fel am putea afirma că este dificil de creat un profil particular al ofițerului de conformitate. Putem porni însă de la bunele practici internaționale cu privire la programele de conformitate axate pe prevenirea corupției⁴, unde recomandările sunt, în primul rând, în direcția asigurării independenței și autonomiei ofițerului de conformitate. Este necesar să se asigure faptul că un ofițer de conformitate dispune de resurse suficiente, să se bucure de sprijin din partea conducerii și că are independența pentru a putea gestiona corespunzător un program de conformitate. Aceste cerințe se concretizează în practică de cele mai multe ori prin raportare directă către organele de conducere, gestionarea unui buget propriu și asigurarea accesului ofițerului de conformitate la structurile de conducere. Astfel, un ofițer de conformitate trebuie să fie capabil și să se simtă confortabil să interacționeze și să comunice eficient cu toți angajații, indiferent de poziția acestora în organizație, apoi să gestioneze resursele pe care le are la dispoziție astfel încât să își îndeplinească mandatul.

³ A se vedea FCPA Resource Guide, publicat de Criminal Division of the U.S. Department of Justice and the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission, disponibil pe <https://www.sec.gov/spotlight/fcpa/fcpa-resource-guide.pdf>.

⁴ A se vedea UK Bribery Act guidance, publicat de Ministerul de Justiție din UK, disponibil pe <https://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-guidance.pdf>, ori Ghidul publicat de Agenția Franceză Anticorupție cu privire la implementarea programelor de conformitate în conformitate cu prevederile Legii nr. 2016-1691 („Sapin II”), publicat în luna februarie 2019.

3. Doctrină de actualitate

Un alt element esențial al oricărui program de conformare constă în analizarea continuă a riscurilor asociate activității organizației. În acest sens, este necesar ca ofițerul de conformitate să cunoască în primul rând industria în care activează compania, să înțeleagă direcțiile strategice, efectele practice pe care actele normative sau diverse reglementări le au asupra activităților organizației și eventuale constrângeri. Această activitate presupune un set de cunoștințe complex, cum ar fi gestionarea riscurilor, noțiuni economice și juridice. Ofițerul de conformitate nu este un expert în aceste domenii specifice, însă trebuie să știe să folosească, să interpreteze și să pună în context informațiile primite de la structurile specializate din organizație și, totodată, să vină cu soluții specifice, pe care le implementează și le monitorizează.

Implementarea unui program de conformitate se face prin crearea unui set de reguli adaptat profilului companiei și acoperă zonele de risc identificate, iar scopul final al acestuia este prevenirea producerii acelor riscuri. Dacă focusul este, de pildă, pe prevenirea actelor și faptelor de corupție, în general se vor regăsi politici cu privire la reguli generale de comportament adresate angajaților în contextul interacțiunii cu funcționari publici, gestionarea activităților de protocol, sponsorizări, donații și evaluarea prepușilor. Această activitate de prevenire presupune ca ofițerul de conformitate să dispună din nou de aptitudini specifice. Pentru a fi eficiente, regulile trebuie să fie clare, practice și integrate în activitățile operaționale. Acest lucru este posibil doar dacă ofițerii de conformitate au o înțelegere bună a operațiunilor organizației și cunoștințe de management al proceselor. Regulile sunt apoi comunicate angajaților și aici ofițerii de conformitate pot primi sprijin de la departamentele specializate pentru a adapta mesajul și a utiliza canalul de comunicare potrivit în ceea ce privește asigurarea informării și disponibilității informațiilor. Următorul pas constă în instruirea periodică a salariaților cu privire la informațiile relevante desfășurării activității lor. În această activitate de prevenire, un ofițer de conformitate ar trebui să urmărească să își dezvolte capacitatea de a susține prezentări, de a aplica metode eficiente de instruire pentru adulți, de a căuta în permanență să creeze conținut relevant și să utilizeze formatul potrivit. Instruirea și comunicarea periodică presupun ca ofițerul de conformitate să își identifice corect grupul țintă, care este întotdeauna unul dinamic, precum și mesajele cheie pe care dorește să le disemineze.

Eficiența unui program de conformitate se măsoară analizând modul în care angajații înțeleg și aplică regulile instituite. Acest lucru se face printr-un sistem de

control intern prin care se verifică respectarea tuturor regulilor interne instituite pe parte de conformitate și pregătirea unui răspuns din partea organizației în momentul în care se constată o încălcare. Organizația poate detecta o încălcare a regulilor de conformitate fie prin controale de rutină, fie în urma unor sesizări primite de la avertizori interni sau externi (prin sistemele interne de avertizare de integritate – în engleză: *whistleblowing*). Totodată, evenimente extraordinare, cum ar fi investigații deschise de autorități sau articole de presă bine documentate, declanșează în cadrul unei organizații activități ample de clarificare a neregulilor semnalate, operațiuni ce sunt coordonate de ofițerul de conformitate, ca persoană desemnată în acest sens. Un ofițer de conformitate care gestionează și partea de control are în general o pregătire specifică. Aceasta poate consta într-o experiență anterioară în audit sau este instruit cu privire la metode de anchetare a faptelor din sfera criminalității *gulerelor albe*⁵. Totodată, acesta trebuie să dispună de suficiente cunoștințe cu privire la regulile și operațiunile companiei și să aibă expertiza necesară pentru a întocmi un raport riguros și obiectiv de constatare a sesizărilor cu privire la neregulile semnalate.

În final, în urma constatării unei încălcări, ofițerul de conformitate sprijină conducerea companiei în implementarea unor măsuri de răspuns, care pot consta în luarea unor măsuri legale, disciplinare și îmbunătățirea proceselor interne astfel încât faptele constatate să fie prevenite ori detectate prompt.

2. Concluzii

Ofițerul de conformitate are, așadar, un profil complex. Este, printre altele, un consultant de încredere pentru toți angajații unei organizații, un comunicator, un instructor, poate, și un investigator.

De cele mai multe ori, în practică întâlnim ofițeri de conformitate cu o pregătire de bază în domeniul economic sau juridic.

De altfel, majoritatea cerințelor din descrierile posturilor cer o astfel de pregătire, întrucât în sistemul actual din România nu este clar și complet delimitată această calificare, așa cum am arătat la începutul acestui articol.

Complexitatea pe care un astfel de rol o are vine la pachet și cu responsabilitatea unei pregătiri continue a ofițerului de conformitate în toate ariile menționate mai sus.

⁵ Există, în acest sens, diverse programe de pregătire care oferă o recunoaștere internațională, cum ar fi Certified Fraud Examine – a se accesa <https://www.acfe.com>.

Regimul juridic al privilegiului avocat-client și regula confidențialității în relația avocat-client. Considerații teoretice și practice

Avocat dr. Mihai Mareș*

Abstract

The professional privilege and confidentiality of the attorney-client relationship constitute true guarantees of the lawyer's professional secrecy and of ensuring the independence of the defense. At the same time, respecting the attorney-client privilege and the confidentiality of this professional relationship is meant to ensure and strengthen the confidence of the public society in the lawyer profession and in its role, as an indispensable participant in the act of justice.

This article summarizes an analytical approach of the concept of attorney-client privilege and the notion of confidentiality in such relationship from a pragmatic perspective, with examples from both the domestic, European and international areas. Also, considering the fundamental importance of the lawyer profession in the Romanian legal society, the emphasis is placed mainly on the analysis of the Romanian regulations regarding professional secrecy and its internal protection mechanisms.

The lawyer must be protected against any public interference, which could impede the defense and counseling of the client, regardless of the nature of the case in which the lawyer provided legal assistance or services of representation and regardless of the form or nature of the support that contains or reflects the data and information exchanged between the client and the lawyer and, respectively, the result of the lawyer service.

This standard has been interpreted restrictively by the German authorities in a relatively recent case, in which it was held that the protection of the attorney-client relationship between a law firm and the client - a parent company in a group of companies - cannot be extended to the affiliates of the client. Thus, although the documents seized by the German local prosecutor had been drawn up within the professional relationship between the law firm and the client, the parent company of the group, they were not subject to professional secrecy, being seized by the investigation body for further use as evidence within the criminal case initiated against the client's affiliate.

Keywords: attorney-client privilege; confidentiality; professional secret; protection; legal treatment

* Doctor în Drept procesual penal – Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, avocat coordonator al S.C.P.A. „Mareș/Danilescu/Mareș” – Baroul București, e-mail: mihai.mares@mares.ro.